

Załącznik
do Uchwały Rady Gminy Łukowica
Nr XXVIII/186/14
z dnia 27 stycznia 2014 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020

Gmina Łukowica

Spis treści

1.	Istota i znaczenie Strategii w rozwiązywaniu problemów społecznych w Gminie Łukowica	4
2.	Podstawa formalna tworzenia Strategii.....	6
2.1.	<i>Dokumenty europejskie</i>	6
2.2.	<i>Dokumenty krajowe</i>	7
2.3.	<i>Dokumenty regionalne</i>	7
2.4.	<i>Dokumenty lokalne</i>	7
2.5.	<i>Krajowe regulacje prawne</i>	8
3.	Zasady pracy nad Strategią	10
4.	Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach.....	11
4.1.	<i>Informacje ogólne o gminie</i>	11
4.2.	<i>Struktura demograficzna mieszkańców</i>	11
5.	Diagnoza warunków życia mieszkańców oraz istniejących problemów społecznych w Gminie Łukowica.....	18
5.1.	<i>Edukacja, ochrona zdrowia, kultura, sport i rekreacja</i>	18
5.1.1.	<i>Edukacja</i>	18
5.1.2.	<i>Ochrona zdrowia</i>	21
5.1.3.	<i>Kultura, sport i rekreacja</i>	21
5.2.	<i>Rynek pracy i bezrobocie</i>	22
5.3.	<i>Wykluczenie społeczne</i>	24
5.4.	<i>Zagrożenia współczesnej rodziny</i>	26
5.5.	<i>Uzależnienia od substancji psychoaktywnych</i>	28
5.6.	<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	32
6.	Analiza SWOT.....	34
7.	Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica na lata 2014-2020	36
8.	Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica na lata 2014-2020	46

8.1. Monitoring i ewaluacja Strategii.....	46
8.2. Źródła finansowania.....	47

1. Istota i znaczenie Strategii dla rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Łukowica

Polityka społeczna, według Kurzynowskiego *to działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych zmierzająca do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na równości i sprawiedliwości społecznej, sprzyjających zaspokajaniu potrzeb społecznych na dostępnym poziomie.*¹ Definicja ta zawiera trzy istotne dla polityki społecznej cele: dbałość o warunki bytu, prorozwojowe struktury i stosunki społeczne. Pierwszy cel odwołuje się do dbania przez państwo, by społeczeństwo miało możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb poprzez pracę zarobkową, emerytury, renty lub świadczenia społeczne. Drugi cel wskazuje na konieczność kształtowania kapitału ludzkiego, który byłby zdolny do realizowania różnorodnych zadań w warunkach konkurencji na rynkach. Trzeci cel wskazuje na potrzebę kształtowania stosunków społecznych w oparciu o zasadę sprawiedliwości oraz zapewnianie równości szans na starcie każdemu człowiekowi. Podmiotem odpowiedzialnym za kształtowanie i realizowanie polityki społecznej jest państwo, samorządy oraz organizacje pozarządowe. Jakość relacji oraz stopień współpracy między poziomem ogólnokrajowym, regionalnym oraz lokalnym decyduje o skuteczności polityki społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska.

¹ Kurzynowski A. (2001) Polityka społeczna- podstawowe pojęcia i zakres. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH, s. 11.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to usystematyzowana, długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osoby dotknięte wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym zadaniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców gminy dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej.

2. Podstawa formalna tworzenia Strategii

Priorytetowe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica oraz planowane w ich ramach przedsięwzięcia są zgodne z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Poniższy rozdział przedstawia opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią przesłanki dla Strategii.

2.1. Dokumenty europejskie

Kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest ona nowym długookresowym programem rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” podkreśla znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. Wyznaczone zostały trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach
- wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie, przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

2.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030

Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowy Program Reform KRR

Narodowy Program Zdrowia na lata 2007-2015

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016

Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego

2.3. Dokumenty regionalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica jest zgodna z poniższymi dokumentami regionalnymi:

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 „Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości”

Wieloletni program współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2013-2017

2.4. Dokumenty lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica jest zgodna z poniższymi dokumentami lokalnymi:

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Limanowskiego na lata 2010-2016

Strategia Rozwoju Powiatu Limanowskiego

2.5. Krajowe regulacje prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica uwzględnia, między innymi, zapisy obowiązujących przepisów prawnych:

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 182.)

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 594)

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. 1997 r., Nr 123, poz. 776)

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. 2011 r. Nr 231, poz. 1375)

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. 1982 Nr 35 poz. 230)

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. 2005 r., Nr 179, poz. 1485)

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493)

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. 2013 r., poz. 135)

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. 2004 r., Nr 210, poz. 2135)

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 674)

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. 2003 r., Nr 122, poz. 1143)

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (tj. Dz. U. z 2006 r., Nr 94, poz. 651)

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. 2013 r., Nr 96, poz. 873)

Ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tj. Dz. U. 2003 r., Nr 203, poz. 1966)

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. 2003 r., Nr 228, poz. 2255)

Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. 2007 r., Nr 192, poz. 1378)

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. 1964 r., Nr 43, poz. 296)

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. 1964 r., Nr 9, poz. 59)

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (tj. Dz. U. 1964 r., Nr 16, poz. 93)

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. 1998 r., Nr 162, poz. 1118)

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. 2001 r., Nr 71, poz. 734)

Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 1998 r., Nr 137, poz. 887)

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (tj. Dz. U. 1982 r., Nr 3, poz. 19)

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (tj. Dz. U. 2001 r., Nr 71, poz. 733)

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz. U. 1982 r., Nr 35, poz. 228)

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. 1991 r., Nr 95, poz. 425)

3. Zasady pracy nad Strategią

Diagnoza problemów społecznych w Łukowicy została opracowana na podstawie danych statystycznych oraz sprawozdań z realizacji programów;, a także dokumentu Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych przygotowanego przez Studio Diagnozy i Profilaktyki na podstawie badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, a także pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Łukowica. W oparciu o diagnozę sytuacji w Gminie Łukowica oraz analizę SWOT wyznaczone zostały cele, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji założeń Strategii.

4. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach

4.1. Informacje ogólne o gminie

Gmina Łukowica jest gminą wiejską położoną w południowo-wschodniej części powiatu limanowskiego, w województwie małopolskim. Gmina zajmuje powierzchnię 6955 ha, w jej skład wchodzi 10 sołectw: Jadamwola, Jastrzębie, Łukowica, Młyńczyska, Owieczka, Przyszowa I i Przyszowa II, Roztoka, Stronie oraz Świdnik. Gmina Łukowica sąsiaduje z następującymi gminami: Limanowa, Kamienica, Łącko oraz Podegrodzie.

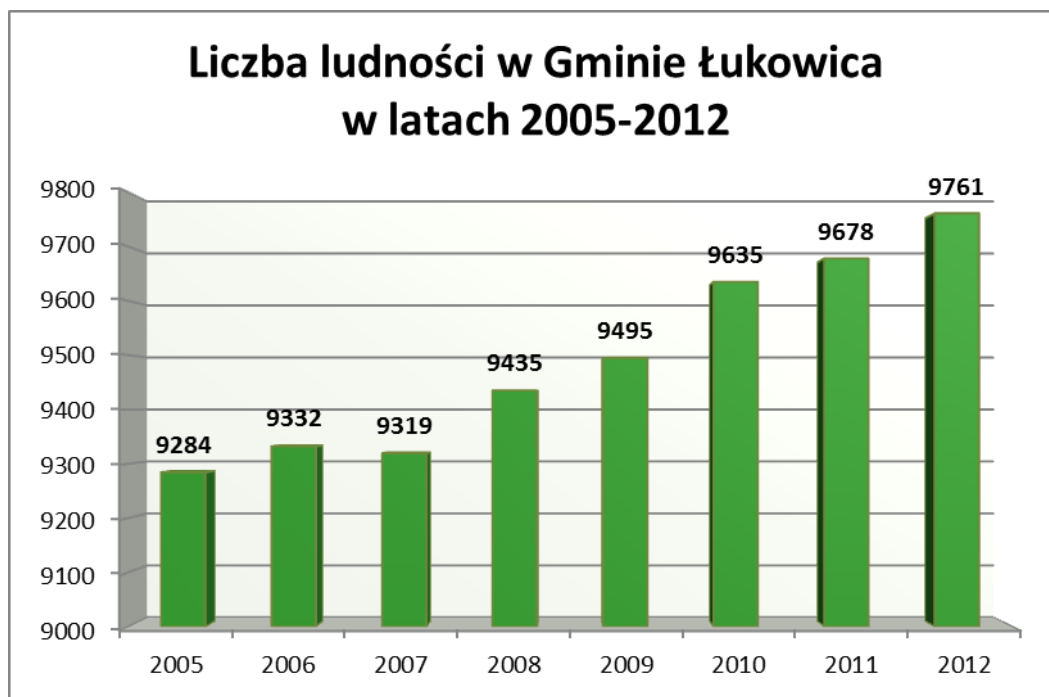
Na terenie gminy nie występują duże zakłady przemysłowe, co sprawia, że jest to czyste miejsce, o doskonałych warunkach klimatycznych i krajobrazowych, z dużym potencjałem dla rozwoju turystyki i rekreacji. Większość mieszkańców utrzymuje się z pracy w rolnictwie. Gmina jest typowo rolniczą, we wsiach Jadamwola, Łukowica oraz Jastrzębie przeważają uprawy sadownicze.

4.2. Struktura demograficzna mieszkańców

Gmina Łukowica posiada duży potencjał ludnościowy. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym przeważa liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, dominuje ludność w wieku produkcyjnym. W przeciwieństwie do innych peryferyjnych, szybko wyludniających się obszarów, w gminie można zaobserwować stały wzrost liczby ludności, związany przede wszystkim z wysokim przyrostem naturalnym. W przyszłości spodziewane stopniowe zwiększanie się grupy osób w wieku poprodukcyjnym, związane z procesami starzenia się ludności, będzie miało wpływ na sytuację gospodarczą w gminie.

Struktura ludności w podziale na wiek i płeć stanowi podstawę większości analiz demograficznych, gdyż determinuje skalę i rodzaj potrzeb społecznych. Poniższy wykres przedstawia liczbę ludności faktycznie zamieszkałą w Gminie Łukowica w latach 2005-2012 ogółem (dane dotyczą stanu na dzień 31 grudnia każdego roku). Przez cały analizowany okres czasu liczba ludności stopniowo wzrastała. W 2012 roku Gminę

Łukowica faktycznie zamieszkiwało 9761 mieszkańców ogółem, w tym 4866 mężczyzn oraz 4895 kobiet. Na 100 mężczyzn w gminie przypada średnio 101 kobiet. Średnia gęstość zaludnienia Gminy Łukowica w 2012 roku wyniosła 140 osób/km². Prognozy demograficzne GUS do 2035 roku zakładają stopniowy wzrost ludności na terenach wiejskich w powiecie limanowskim. Stopniowo malejąca liczba urodzeń w powiecie limanowskim sprawi jednak, że z każdym rokiem zmiany liczby ludności będą mniejsze.

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Łukowica w latach 2005-2012 według faktycznego miejsca zamieszkania. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja demograficzna w Gminie Łukowica jest korzystna. Najbardziej liczną grupą jest ludność w wieku produkcyjnym. Stopniowo maleje liczba osób do 18 roku życia, natomiast wzrasta liczba osób po 61/66 roku życia, wzrost ten jest jednakże niewielki. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w 2012 roku przewyższała ludność w wieku poprodukcyjnym o 816 osób. Analizując strukturę wieku ludności gminy można zaobserwować, że stopniowo maleje odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrasta odsetek osób w wieku produkcyjnym, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym ulega niewielkim wahaniom.

Tab.1. Liczba ludności faktycznie zamieszkałej w Gminie Łukowica w latach 2005-2012 według kategorii wieku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

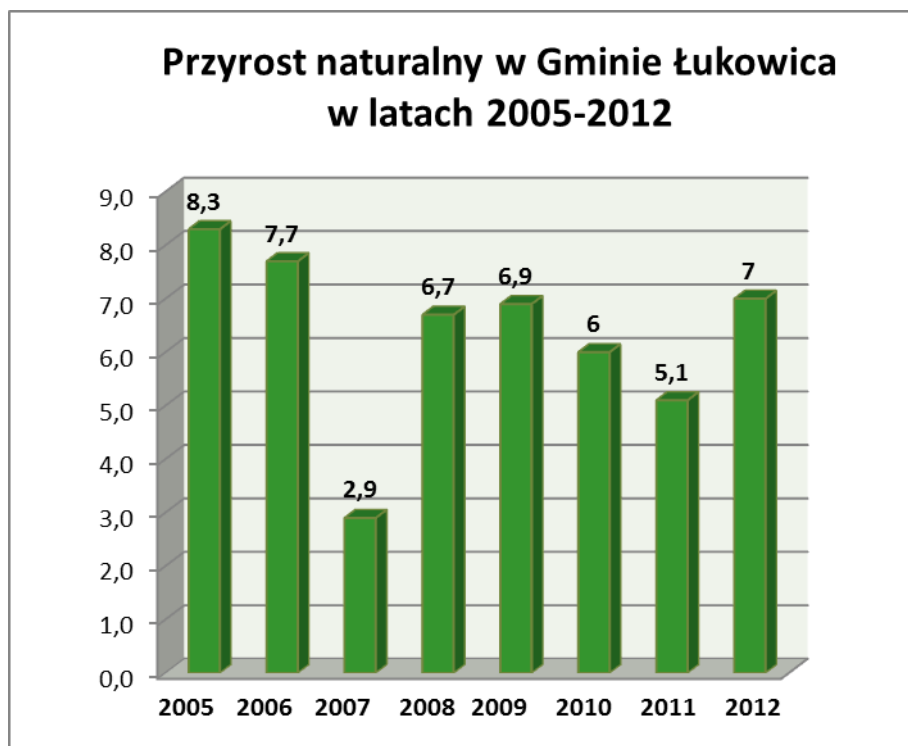
Liczba ludności wiek:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Przedprodukcyjny 0-17 lat	2733	2718	2653	2652	2619	2627	2604	2594
	29,4%	29,1%	28,5%	28,1%	27,6%	27,3%	26,9%	26,6%
Produkcyjny 18-60/65 lat	5260	5317	5375	5483	5565	5685	5761	5829
	56,7%	57,0%	57,7%	58,1%	58,6%	59,0%	59,5%	59,7%
Poprodukcyjny 61/66 lat i więcej	1291	1297	1291	1300	1311	1323	1313	1338
	13,9%	13,9%	13,9%	13,8%	13,8%	13,7%	13,6%	13,7%

Sytuacja w Gminie Łukowica jest bardziej korzystna niż w kraju, województwie małopolskim oraz nieco bardziej korzystna niż struktura demograficzna w powiecie limanowskim. Charakterystyczną cechą powiatu limanowskiego jest większy udział dzieci i młodzieży, natomiast mniejszy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w porównaniu do struktury demograficznej w województwie i kraju. Prognozy demograficzne GUS dla powiatu limanowskiego zakładają, że w przyszłości, w związku ze starzeniem się ludności, największy wzrost liczby ludności wystąpi w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym. Niekorzystne zmiany w strukturze demograficznej przyczynią się do nasilenia problemów, z jakimi zmagają się osoby starsze, szczególnie w miastach powiatu limanowskiej, zaś w mniejszym stopniu na terenach wiejskich.

Tab.2. Procentowy udział ludności według kategorii wieku w 2012 roku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Liczba ludności wiek:	Polska	Województwo małopolskie	Powiat limanowski	Gmina Łukowica
Przedprodukcyjny 0-17 lat	18,3%	19,4%	24,8%	26,6%
Produkcyjny 18-60/65 lat	63,9%	63,4%	61,2%	59,7%
Poprodukcyjny 61/66 lat i więcej	17,8%	17,3%	14%	13,7%

Zmiany w strukturze demograficznej ludności spowodowane są zmianami w przyroście naturalnym oraz wydłużeniem czasu trwania życia. Poniższy wykres przedstawia przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Łukowica w latach 2005-2012. Przez cały analizowany przedział okresu w gminie istniał dodatni przyrost naturalny. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w Gminie Łukowica w 2012 roku osiągnął wartość 7 i był wyższy od wskaźnika przyrostu naturalnego dla całego powiatu limanowskiego (4,8) oraz województwa małopolskiego (1,4).

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Łukowica w latach 2005-2012. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja społeczna kształtowana jest również przez zmiany w modelu rodziny. W Gminie Łukowica liczba zawieranych małżeństw w latach 2005-2012 ulegała wahaniom. Wskaźnik liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności w Gminie Łukowica przyjął w 2012 roku wartość 7,8 i był wyższy od wskaźnika dla województwa małopolskiego (5,4), a także wyższy od wskaźnika dla powiatu limanowskiego (6,8).

Tab. 3. Liczba zawieranych małżeństw na 1000 ludności w Gminie Łukowica. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Liczba zawieranych małżeństw na 1000 ludności	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	7,6	6,5	6,5	7,9	8,9	7,7	6,7	7,8

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Łukowica w latach 2005-2012. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Wartość tego wskaźnika przez cały analizowany okres czasu malała, osiągając wartość w 2012 roku 67,5 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (w porównaniu do wskaźnika obciążenia demograficznego dla kraju- 56,6, województwa małopolskiego – 57,8, oraz powiatu limanowskiego – 63,4). Należy

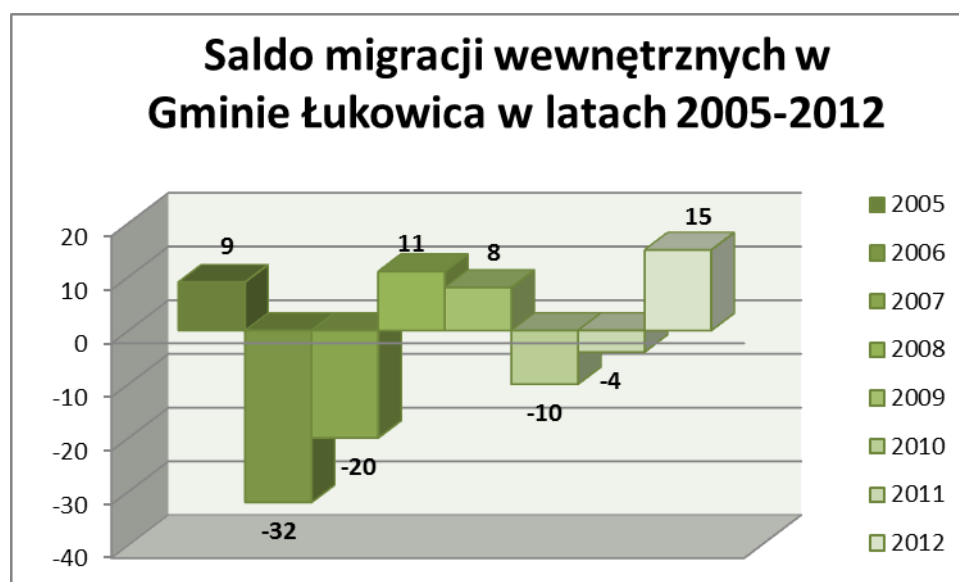
jednakże zaznaczyć, że wysokie wartości tego wskaźnika związane były z dużym odsetkiem młodych osób. Zmniejszające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym, przy niezmiennym odsetku osób w wieku poprodukcyjnym.

Migracje ludności to przemieszczenia związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) i przekroczeniem granicy administracyjnej jednostki terytorialnej. W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje:

- międzywojewódzkie (przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego)
- wewnątrzwojewódzkie (zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego województwa)
- międzypowiatowe (przemieszczenia ludności z jednego powiatu do innego)
- wewnątrzpowiatowe (zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego powiatu).

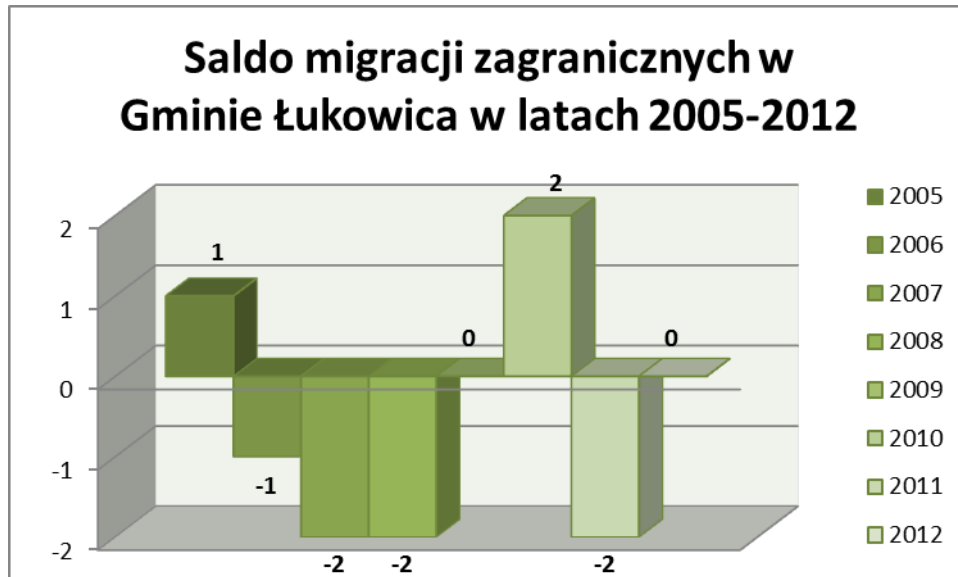
Migracje zagraniczne to wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

Poniższy wykres przedstawia saldo migracji wewnętrznych, w obrębie kraju w przedziale czasu od 2005 do 2012 roku. W analizowanym okresie czasu, saldo migracji ulegało wahaniom. Największy odpływ ludności nastąpił w 2006 i 2007 roku.

Wykres 4. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Łukowica w latach 2005-2012. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Poniższy wykres przedstawia saldo migracji zewnętrznych (zagranicznych) w Gminie Łukowica w okresie czasu od 2005 do 2012 roku. Saldo migracji zewnętrznych w analizowanym czasie ulegało wahaniom, przyjmując niewielkie wartości.

Wykres 5. Saldo migracji zagranicznych w Gminie Łukowica w latach 2005-2012.
Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

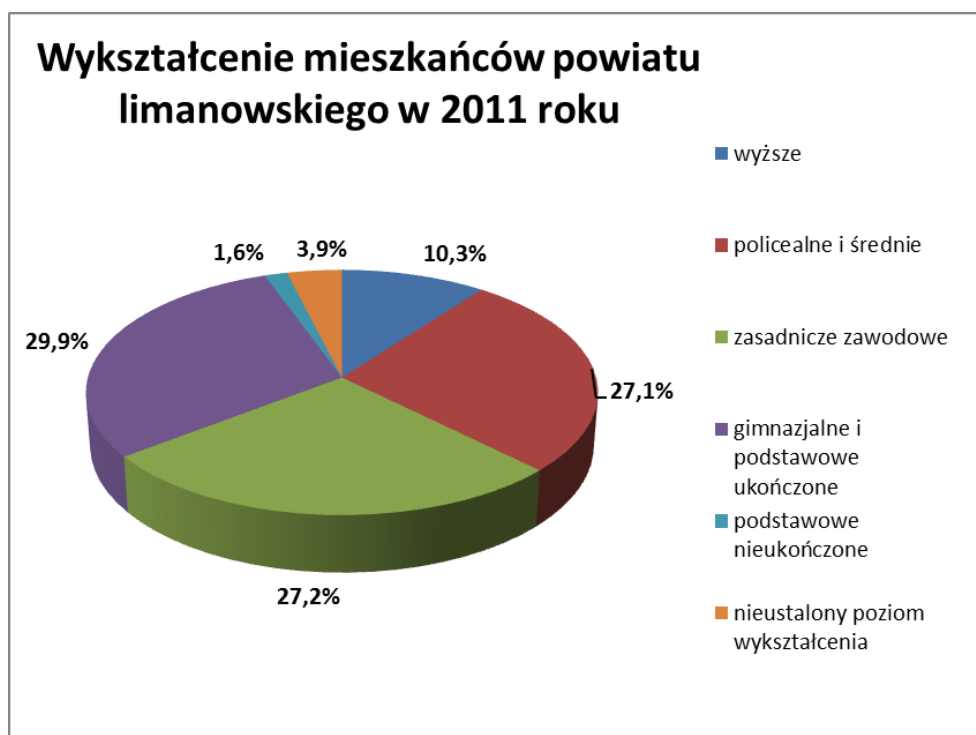
5. Diagnoza warunków życia mieszkańców oraz istniejących problemów społecznych w Gminie Łukowica

5.1. Edukacja, ochrona zdrowia, kultura, sport i rekreacja

Na terenie gminy znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają dzieciom możliwość kształcenia się na różnych etapach rozwoju. W gminie istnieje rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna oraz aktywnie działający Gminny Ośrodek Kultury.

5.1.1. Edukacja

Rozwój współczesnej gospodarki w coraz większym stopniu opiera się na wiedzy. Dane dotyczące wykształcenia mieszkańców powiatu limanowskiego pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego, który przeprowadzony został w 2011 roku.

Wykres 6. Wykształcenie mieszkańców powiatu limanowskiego w 2011 roku.
Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.
Bank Danych Lokalnych.

Wykształcenie mieszkańców powiatu limanowskiego w 2011 roku było stosunkowo niskie w porównaniu do wykształcenia wszystkich Polaków. W porównaniu

do sytuacji w kraju, niższy odsetek mieszkańców powiatu limanowskiego legitymował się wyższym, średnim lub policealnym wykształceniem, natomiast wyższy odsetek mieszkańców zakończył edukację na poziomie szkoły zasadniczej zawodowej, szkoły gimnazjalnej lub podstawowej.

Tab.4 Ludność faktycznie zamieszkała w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia na podstawie wyników spisów w latach 2002 i 2011. Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny (2012). Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Podstawowe informacje o sytuacji demograficzno-społecznej ludności Polski oraz zasobach mieszkaniowych. Warszawa.

Poziom wykształcenia	Powiat limanowski % ludności	Polska % ludności
Wyższe	10,3	16,8
Średnie i policealne	27,1	31,4
Zasadnicze zawodowe	27,2	21,5
Podstawowe ukończone i gimnazjalne	29,9	23,8

Na terenie gminy znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają dzieciom możliwość kształcenia się na różnych etapach rozwoju. Na terenie gminy funkcjonują placówki oświatowe:

- Przedszkole Samorządowe w Łukowicy
- Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Pułaskiego w Jadamwoli
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Jastrzębiu
- Szkoła Podstawowa im. Marii Skłodowskiej Curie w Łukowicy
- Szkoła Podstawowa im. I Armii Wojska Polskiego w Młyńczyskach
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Roztoce
- Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego Świdniku
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Zespole Szkół w Przyszowej
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Henryka Sienkiewicza w Przyszowej
- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Stroniu
- Gimnazjum im. Mikołaja Sędziwoja w Łukowicy
- Gimnazjum w Zespole Szkół w Przyszowej
- Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Łukowicy

Według danych GUS w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2011/2012 roku uczyło się 850 osób, w szkołach gimnazjalnych – 421 osób.

Nowoczesna gospodarka o dużym potencjale innowacyjności wymaga rozwijania umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii komunikacyjnych. Miejscem wyrównywania szans dzieci, już na wczesnych etapach edukacji, w tym zakresie może

być szkoła. Istotnymi informacjami, dającymi obraz na temat rozwoju społeczeństwa informacyjnego w gminie, są statystyki dotyczące dostępu uczniów do komputerów w szkole, w tym również dostępu do komputerów z dostępem do Internetu. Poniższa tabela przedstawia informacje na ten temat.

Tab.5. Dostęp uczniów w Gminie Łukowica do komputerów z dostępem do Internetu w szkołach. GUS. Vademecum Statystyczne Samorządowca 2012.

		2009/10	2010/11	2011/12
Komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów w szkołach	Szkoły podstawowe	107	105	115
	Szkoły gimnazjalne	39	39	39
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach	Szkoły podstawowe	8	8	7
	Szkoły gimnazjalne	12	11	11

W badaniu w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w Gminie Łukowica w 2013 roku, uczniowie szkół podstawowych oraz gimnazjalnych pytani byli o swoje doświadczenia związane z używaniem komputera. Niewielki odsetek badanych uczniów nie posiadał dostępu do komputera w domu (2,9% uczniów szkół podstawowych oraz 2,8% uczniów szkół gimnazjalnych). Uczniowie, którzy mieli w domu dostęp do komputera, spędzali przed nim najczęściej od 1 do 3 godzin dziennie. 2,2% uczniów szkół podstawowych oraz 3,3% badanych uczniów szkół gimnazjalnych przyznawało, że poświęca tej czynności ponad 5 godzin dziennie. Należy podkreślić, że korzystanie z komputera, było drugą, obok uprawiania sportu, ulubioną formą spędzania wolnego czasu dla prawie połowy badanych uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjalistów. Badani uczniowie najczęściej korzystali z Internetu (63,6% uczniów szkoły podstawowej, 74,4% gimnazjalistów). Młodzi mieszkańcy gminy często korzystają z nowoczesnych technologii komunikacyjnych. Dostępność oraz kompetencje związane z technologiami komunikacyjnymi mniejsze są wśród starszych mieszkańców, a także osób gorzej wykształconych.

Aktywność obywatelska oraz umiejętność współpracy i wymiany wiedzy stają się kluczowe w obliczu wyzwań współczesnej gospodarki oraz przyczyniają się do powiększania dobrobytu społecznego. Pobudzanie aktywności mieszkańców, ich zaangażowania w sprawy lokalne oraz kształtowanie odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych stają się największym wyzwaniem stojącym

przed lokalnymi władzami oraz instytucjami działającymi na terenie gminy. Badanie prowadzone w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w Gminie Łukowica w 2013 roku dostarcza danych, wskazujących na niewielką aktywność mieszkańców. Zaledwie 9,8% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 14,8% badanych gimnazjalistów przyznało, że ich ulubioną formą spędzania wolnego czasu jest udział w pracach różnych organizacji. Badani dorośli mieszkańcy zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, do kogo mogą się zwrócić osoby w trudnej sytuacji życiowej. Większość badanych (58,6%) wskazała na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 40,5% badanych wskazało na osoby krewne, 25% badanych mieszkańców na Kościół i Caritas, zaś zaledwie 12,9% badanych wskazało organizacje pozarządowe.

5.1.2. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy funkcjonują przychodnie: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łukowicy, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Przyszowej, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łukowicy Filia w Kamienicy oraz 3 apteki. W 2012 roku na jeden zakład opieki zdrowotnej przypadało 3254 mieszkańców. W roku 2012 na jedną ogólnodostępną aptekę przypadało 3254 mieszkańców (GUS).

5.1.3. Kultura, sport i rekreacja

W Łukowicy funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury, którego działalność przyczynia się do rozwijania życia kulturalnego oraz popularyzacji amatorskiej twórczości ludowej na terenie gminy. Gminny Ośrodek Kultury sprawuje nadzór merytoryczny nad działaniem świetlicy wiejskiej w Przyszowej, umożliwia funkcjonowanie zespołów regionalnych oraz orkiestry dętej, a także organizuje coroczne imprezy, takie jak: „Święto Owocobrania” czy dożynki oraz wiele imprez, w tym imprezy sportowo-rekreacyjne; warsztaty artystyczne, wystawy malarskie, fotograficzne, konkursy, przeglądy i festyny. Na terenie gminy działają dwie publiczne biblioteki: w Łukowicy i Przyszowej.

W Łukowicy działa Gminny Związek Zespołów Sportowych, którego celem jest wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu. Na terenie gminy funkcjonują 3 kluby sportowe: Dojo Łukowica, Drużyna URAN Łukowica i Drużyna KROKUS

Przyszowa, a także istnieją orliki w Łukowicy, Przyszowej oraz Jadamwoli oraz lodowisko w Łukowicy. Gmina posiada doskonałe warunki do rozwoju turystyki pieszej i rowerowej. Na terenie gminy wytyczone są szlaki turystyczne, na które składają się 4 szlaki piesze oraz 4 szlaki rowerowe o łącznej długości ok. 90 km.

5.2. Rynek pracy i bezrobocie

Bezrobocie jest jednym z najpoważniejszych, w opinii badanych mieszkańców, problemem społecznym. Poziom bezrobocia rejestrowanego w powiecie limanowskim jest jednym z najwyższych w skali regionu. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy, zdecydowana większość zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby bez wykształcenia średniego. Problemem jest również silna nierównowaga w strukturze bezrobotnych według płci oraz zjawisko bezrobocia rodzinnego.

Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy. Poważnym skutkiem bezrobocia jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej, w powiecie limanowskim stopa bezrobocia rejestrowanego według stanu na 31 grudnia 2012 roku, wynosiła 18,5% i była wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego dla kraju (13,4%), była również wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego dla województwa małopolskiego (11,5%).

Na koniec grudnia 2012 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Limanowej zarejestrowanych było 865 osób bezrobotnych z terenu Gminy Łukowica, w tym 508 kobiet.

- **13,6%** zarejestrowanych bezrobotnych było uprawnionych do zasiłku.

- **5,9%** zarejestrowanych bezrobotnych to osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy.
- **26%** zarejestrowanych bezrobotnych to osoby w wieku do 25 roku życia.
- **62,9%** zarejestrowanych bezrobotnych to osoby długotrwale bezrobotne.
- **12,8%** zarejestrowanych bezrobotnych to osoby po 50 roku życia.
- **19,8%** zarejestrowanych bezrobotnych to osoby bez kwalifikacji zawodowych.
- **22,6%** zarejestrowanych bezrobotnych to osoby bez doświadczenia zawodowego.
- **13,4%** zarejestrowanych bezrobotnych to kobiety nie pracujące po urodzeniu dziecka.
- **53,3%** zarejestrowanych bezrobotnych to osoby bez wykształcenia średniego.
- **54%** zarejestrowanych bezrobotnych to osoby dotknięte bezrobociem rodzinnym.
- **2,3%** zarejestrowanych bezrobotnych to osoby niepełnosprawne.
- **1,2%** zarejestrowanych bezrobotnych to osoby, które ukończyły szkołę wyższą do 27 lat.

Problemem w Gminie Łukowica, podobnie jak w całym powiecie limanowskim, jest silna nierównowaga w strukturze bezrobotnych według płci. Wśród bezrobotnych przeważają kobiety, co uwarunkowane jest specyfiką lokalnego rynku pracy, na którym znaczącą rolę odgrywają firmy branży budowlanej. W 2012 roku w rejestrze REGON wpisane było 478 podmiotów gospodarki narodowej, w tym w sektorze rolniczym – 36 podmiotów, w sektorze przemysłu i budownictwa – 179 podmiotów, pozostała działalność – 163 podmioty. Zdecydowaną większość stanowią niewielkie podmioty gospodarcze, w których jest zatrudnionych 0-9 osób (455 podmiotów).

Wśród mieszkańców Gminy Łukowica, najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych pod koniec roku 2012 stanowiły osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby bez wykształcenia średniego. Problemem jest również stosunkowo wysoki odsetek młodych osób, które pozostają bez pracy, a także zjawisko bezrobocia rodzinnego, gdy w rejestrze osób bezrobotnych pozostaje więcej niż jedna osoba z rodziny. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej w 2012 roku 467 mieszkańców Gminy Łukowica można było zaliczyć do grupy bezrobotnych dotkniętych bezrobociem rodzinnym. Osoby bezrobotne z terenu Gminy Łukowica mogą uzyskać pomoc

w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej oraz Powiatowym Urzędzie Pracy w Limanowej.

Należy podkreślić, że w Diagnozie Lokalnych Zagrożeń Społecznych zaledwie 11,2% badanych dorosłych mieszkańców przyznało, że posiada wiedzę na temat lokalnych działań wspierających osoby bezrobotne i zagrożone wykluczeniem społecznym, pomimo, że bezrobocie jest bardzo poważnym problemem w gminie.

5.3. Wykluczenie społeczne

Ubóstwo, bezrobocie oraz niepełnosprawność są najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łukowicy.

Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Ubóstwo można rozpatrywać z punktu widzenia jednostek i rodzin, borykających się ze stałym brakiem środków finansowych. Staje się ono kwestią społeczną, gdy natężenie i skala sytuacji charakteryzujących je wywiera destrukcyjny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy całego kraju. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił pomocy w 2010 roku w postaci świadczeń pieniężnych – **492** osobom, świadczeń rzeczowych – **314** osobom, świadczeń porady - **492** osobom. W 2011 roku GOPS udzielił pomocy w postaci świadczeń pieniężnych – **497** osobom, świadczeń rzeczowych – **347** osobom, świadczeń porady – **497** osobom. W 2012 roku GOPS udzielił pomocy w postaci świadczeń pieniężnych – **528** osobom, świadczeń rzeczowych – **352** osobom, świadczeń porady – **528** osobom.

Tab. 6. Powody przyznawania pomocy społecznej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łukowicy.

Powody przyznania pomocy społecznej	2010 rok		2011 rok		2012 rok	
	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby
Ubóstwo	192	832	195	863	196	842
Bezdomność	0	0	1	4	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	62	378	59	358	63	382
Bezrobocie	251	1153	261	1148	295	1289
Niepełnosprawność	79	231	74	216	79	232
Długotrwała lub ciężka choroba	46	131	46	136	48	140
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	11	70	14	77	13	71
Przemoc w rodzinie	0	0	1	6	0	0
Alkoholizm	2	10	2	10	3	13
Narkomania	0	0	0	0	0	0

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w latach 2010-2012 było bezrobocie, ubóstwo oraz niepełnosprawność. W badaniu w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych, wśród najczęściej wymienianych przez respondentów grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, znalazły się osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych (50,9% badanych), osoby starsze (45,7% badanych) oraz rodziny wielodzietne (38,8% badanych).

Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą liczyć na pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym w formie świadczeń pieniężnych (zasiłek celowy, zasiłek okresowy, zasiłek stały, zasiłek celowy specjalny). Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy również pomoc rzeczową i finansową oraz pomoc o charakterze niepieniężnym, do której zaliczyć można pracę socjalną, opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, sprawienie pogrzebu, zapewnienie schronienia, odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, dożywianie dzieci, gorący posiłek.

Na terenie gminy działa Stowarzyszenie Przyjaciół i Rodzin Osób Niepełnosprawnych „Radość”, którego celem jest, między innymi, integracja osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem, zapewnienie osobom niepełnosprawnym lepszych warunków rozwoju i pomoc w przystosowywaniu do samodzielnego życia.

5.4. Zagrożenia współczesnej rodziny

W Gminie Łukowica istnieją rodziny z problemami wychowawczymi oraz takie, w których występuje przemoc w rodzinie. Grupą szczególnie zagrożoną wykluczeniem społecznym są rodziny wielodzietne. W gminie realizowane są programy, których celem jest przeciwdziałanie tym zjawiskom, zaś instytucje współpracują ze sobą w tym zakresie.

Zgodnie z art.16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka rodzina jest naturalną podstawową komórką społeczną², spełniającą wiele funkcji w społeczeństwie. Obecnie zagrożeniem dla stabilizacji życia rodzinnego w Polsce są trudności na rynku pracy i problemy finansowe. Bezrobocie głównych żywicieli rodziny, trwałe ubóstwo mogą przyczynić się do wystąpienia szeregu niekorzystnych zjawisk, jak przemoc w rodzinie, przestępczość, alkoholizm, niedożywienie dzieci, brak należytej opieki i działań wychowawczych, choroby somatyczne i psychiczne.

W 2012 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystało 13 rodzin z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym 7 rodzin niepełnych oraz 6 rodzin wielodzietnych, a także 63 rodziny otrzymujące pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym 61 rodzin wielodzietnych. Zjawisko przemocy w rodzinie występuje na terenie Gminy Łukowica, o czym świadczą przedstawione poniżej statystyki:

- W 2011 roku miało miejsce **5** interwencji dotyczących przemocy w rodzinie. Przemoc dotknęła **5** osób (5 kobiet). Sprawcami przemocy w rodzinie było **5** osób, w tym **jedna** kobieta i **4** mężczyzn. **Czterech** sprawców (kobieta i 3 mężczyzn) było pod wpływem alkoholu. W trakcie interwencji obecnych było **7** dzieci. W 2012 roku miało miejsce **26** interwencji dotyczących przemocy w rodzinie. Przemoc dotknęła **26** osób, w tym **24** kobiety, **jednego** mężczyznę oraz **jednego** małoletniego do 13 roku życia. Sprawcami przemocy

² Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

było **26** osób, w tym **jedna** kobieta i **25** mężczyzn. **14** sprawców (kobieta i 13 mężczyzn) było pod wpływem alkoholu. W trakcie interwencji obecnych było **14** dzieci.

- Policja: W 2011 roku miało miejsce **45** domowych interwencji, w tym **29** interwencji dotyczących przemocy w rodzinie. Przemoc dotknęła **43** osoby, w tym **29** kobiet, **4** mężczyzn, **6** małoletnich do 13 roku życia oraz **4** nieletnich w przedziale 13-18 lat. Sprawcami przemocy było **29** osób, w tym **2** kobiety i **27** mężczyzn. **17** sprawców (17 mężczyzn) było pod wpływem alkoholu. W trakcie interwencji obecnych było **10** dzieci. W 2012 roku miało miejsce **38** domowych interwencji, w tym **26** interwencji dotyczących przemocy domowej. Przemoc dotknęła **48** osób, w tym **24** kobiety, **3** mężczyzn i **21** dzieci. W trakcie interwencji obecnych było **21** dzieci.
- W związku z procedurą „Niebieskie Karty” w 2012 roku sporządzono **14** wniosków (5 wniosków w 2011 roku).
- Policja: w związku z procedurą „Niebieskie Karty” w 2012 roku sporządzono **7** wniosków (93 wnioski w 2011 roku, 127 wniosków w 2012 roku).

W Gminie Łukowica działa pięć świetlic (4 świetlice szkolne i jedna świetlica środowiskowa), w których zatrudnionych jest 6 wychowawców. W zajęciach organizowanych w świetlicach korzysta około 200 dzieci, w tym około 80 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

W Gminie Łukowica organizowane są różne działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży: spektakle profilaktyczne w Limanowej oraz przegląd małych form teatralnych „Przebudzenie” w Sądeckim Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Nowym Sączu. W 2010 roku w oddziaływaniach profilaktycznych uczestniczyło 112 uczniów oraz 5 nauczycieli, w 2011 roku - 112 uczniów, 4 nauczycieli oraz jeden rodzic, w 2012 roku - 112 uczniów oraz 5 nauczycieli. W gminie organizowane są również spotkania z przedstawicielami Policji. W 2010 roku odbyło się 25 spotkań z uczniami i 5 spotkań z nauczycielami, w 2011 roku - 24 spotkania z uczniami i 10 spotkań z nauczycielami, w 2012 roku - 27 spotkań z uczniami i 28 spotkań z nauczycielami.

Ponadto na terenie gminy realizowane są inne oddziaływania profilaktyczne, które przedstawia poniższa tabela.

Tab. 7. Pozostałe oddziaływania profilaktyczne prowadzone w Gminie Łukowica.

Oddziaływania profilaktyczne	Uczestnicy
Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych	2010 rok – 10 osób 2011 rok – 10 osób 2012 rok – 10 osób
Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	2010 rok – 80 osób – pływanie + 200 osób – zajęcia sportowe 2011 rok – 250 osób 2012 rok – 250 osób
Inne (zajęcia artystyczne)	2010 rok – około 100 osób 2012 rok – około 100 osób

5.5. Uzależnienia od substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych występuje wśród mieszkańców Gminy Łukowica, na terenie gminy prowadzone są działania, których celem jest przeciwdziałanie temu zjawisku. Spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie tytoniu jest umiarkowanie rozpowszechnione wśród dzieci i młodzieży. Niewielki problem stanowi dostępność oraz doświadczenia młodych mieszkańców z narkotykami i dopalaczami.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą się nie tylko konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, ale również

stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Niepokojące jest zjawisko stałego obniżania się granicy wieku inicjacji alkoholowej młodzieży.³ Do ujemnych społecznych skutków alkoholizmu można zaliczyć spadek wydajności pracy, występowanie chorób związanych z nadużywaniem alkoholu, jak nadciśnienie, udar mózgu, nowotwory, marskość wątroby, zespół uzależnienia psychicznego. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy oraz wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich.

W Gminie Łukowica znajduje się 28 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - **23**
 - od 4,5% do 18% - **16**
 - powyżej 18% - **17**
- do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - **5**
 - od 4,5% do 18% - **0**
 - powyżej 18% - **2**

Zakres badania w ramach Diagnozy Lokalnych Problemów Społecznych obejmuje szereg problemów, w tym spożywania alkoholu i narkotyków przez dorosłych mieszkańców, a także doświadczeń młodych mieszkańców z substancjami psychoaktywnymi. Niewielki odsetek badanych mieszkańców (2,6%) wskazał na częste spożywanie alkoholu (przynajmniej raz w tygodniu lub prawie codziennie), zaś 3,5% badanych dorosłych mieszkańców Gminy Łukowica przyznało, że przynajmniej raz w życiu zażyło narkotyki. Poniższa tabela przedstawia statystyki dotyczące doświadczeń uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z substancjami psychoaktywnymi.

³ Minkiewicz A. (2001) Patologia społeczna. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH, s. 291-292.

Tab. 8. Nasilenie określonych problemów społecznych w poszczególnych grupach wiekowych. Diagnoza Zagrożeń Społecznych w Gminie Łukowica 2013.

Problem społeczny	Szkoła Podstawowa		Gimnazjum	
	N	%	N	%
Picie alkoholu	9	6,3	74	18,7
Palenie papierosów	7	5,1	52	13,2
Używanie narkotyków	1	0,7	6	1,5
Używanie dopalaczy	1	0,7	7	1,8

N – ilość osób, które przyznają się do używania środków psychoaktywnych oraz papierosów

Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek osób sięgających po wybrane rodzaje substancji psychoaktywnych. Najbardziej rozpowszechnione jest wśród uczniów spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie wyrobów tytoniowych. Należy podkreślić, że używanie substancji psychoaktywnych przez badanych uczniów szkół w Gminie Łukowica jest umiarkowanie rozpowszechnione, zaś odsetek badanych uczniów, którzy mieli bezpośredni przynajmniej jednorazowy kontakt z którąkolwiek z tych substancji, jest niższy od odsetku uczestników badania ESPAD z 2011 roku, którzy mieli tego typu doświadczenia. Część tych różnic może wynikać z nieco niższego średniego wieku uczestników badania w 2013 roku.

Na terenie gminy mają miejsce zdarzenia związane z nadużywaniem alkoholu oraz używaniem substancji psychoaktywnych. Poniżej przedstawiamy statystyki związane z poszczególnymi problemami społecznymi.

- **10** wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe złożone do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (12 wniosków w 2011 roku, 15 wniosków w 2010 roku).
- Policja: **3** wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe złożone do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (19 wniosków w 2011 roku, 21 wniosków w 2010 roku).

Rodzaj przestępstwa/wykroczenia pod wpływem środków odurzających (2012 rok):

- 8 osób prowadziło pojazdy na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości (4 osoby w 2011 roku, 8 osób w 2010 roku)
- **Jedna** osoba prowadziła pojazd na drodze publicznej po użyciu alkoholu (3 osoby w 2011 roku, 5 osób w 2010 roku)
- **3** przypadki zakłócania porządku publicznego (4 przypadki w 2011 roku, 4 przypadki w 2010 roku)
- **0** wypadków pod wpływem alkoholu (0 wypadków w 2011 roku, jeden wypadek w 2010 roku)
- **33** przestępstwa kryminalne ogółem (39 przestępstw kryminalnych w 2011 roku, 58 przestępstw kryminalnych w 2010 roku)
- **Jeden** czyn karalny popełniony przez nieletnich (3 czyny w 2011 roku, 7 czynów w 2010 roku)
- **18** osób zatrzymanych do wytrzeźwienia (17 osób w 2011 roku, 30 osób w 2010 roku)
- **3** osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia przekazano rodzicom/opiekunom (0 osób nieletnich zatrzymanych do wytrzeźwienia w 2011 roku, 3 osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia przekazano rodzicom/opiekunom w 2010 roku).

Problem nadużywania alkoholu występuje w Gminie Łukowica, istnieją jednak ośrodki i instytucje, oferujące specjalistyczną pomoc, z której mogą korzystać osoby z problemami alkoholowymi.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2012:

- odbyło się **11** ogólnych posiedzeń (7 posiedzeń w 2011 roku, 13 posiedzeń w 2010 roku)
- przeprowadzono **31** rozmów (17 rozmów w 2011 roku, 24 rozmowy w 2010 roku)
- przeprowadzono **jedną** kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych w 2011 roku (jedną kontrolę w 2010 roku)
- w 2012 roku wydano **25** postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym **jedno** dotyczące

jednorazowego zezwolenia oraz **25** dotyczących zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży.

- W 2011 roku wydano **27** postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym **jedno** dotyczące jednorazowego zezwolenia oraz **27** dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży.
- W 2010 roku wydano **30** postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym **3** dotyczące jednorazowego zezwolenia oraz **27** dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży.

W badaniu dorosłych mieszkańców, prowadzonym w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w Gminie Łukowica, 19,8% badanych mieszkańców przyznało, że posiada wiedzę na temat prowadzonych lokalnie działań, które mają na celu przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu od alkoholu i narkotyków.

5.6. Bezpieczeństwo publiczne

Policja współpracuje z instytucjami działającymi na terenie gminy, angażując się w działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa oraz przeciwdziałanie występowaniu patologii społecznych.

Przestępczość jest jednym ze zjawisk społecznych, które wywierają negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Przestępczość jest jednym ze zjawisk społecznych, które mają negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Na terenie gminy mają miejsca zdarzenia związane z nadużywaniem alkoholu, co zostało przedstawione w części dotyczącej problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych. Poniższa tabela przedstawia przestępstwa stwierdzone na terenie Gminy Łukowica w latach 2010-2012.

Tab. 9. Przepiępstwa stwierdzone na terenie Gminy Łukowica

	2010	2011	2012
Kradzież z włamaniem	20	8	9
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną (przeciwko rodzinie i opiece)	17	17	4
Pobicie (przeciwko życiu i zdrowiu)	11	20	8
Uszkodzenie mienia	11	7	6
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami (rozboje)	2	2	1
Kradzież mienia	19	11	7
Oszustwo	9	9	1
Inne	24	21	18

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest użyteczną i coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Metoda ta łączy analizę wnętrza, jak i otoczenia organizacji oraz badanie szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizie SWOT poddawane są nie tylko przedsiębiorstwa, ale również powiaty oraz gminy. Wnikliwe i rzetelne opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Przedstawione poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia. W analizie odnoszono się do kwestii społecznych w Gminie Łukowica.

Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystna struktura demograficzna • Znaczący potencjał siły roboczej • Dobre rozpoznanie przez władze lokalne i instytucje istniejących problemów społecznych w gminie • Dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna • Przedszkole Samorządowe w Łukowicy • Aktywnie działający Gminny Ośrodek Kultury • Mieszkanie chronione • Bogata i rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna • Silne więzi rodzinne • Stosunkowo nieduże rozpowszechnienie substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo niskie wykształcenie mieszkańców • Stosunkowo niski kapitał społeczny mieszkańców • Wysoki poziom bezrobocia, szczególnie długoterminowego oraz silna nierównowaga w strukturze bezrobotnych według płci • Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • Brak ofert pracy dla młodych mieszkańców • Rodziny z problemami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych • Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych• Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców• Dalszy rozwój oferty edukacyjnej oraz dostosowywanie jej do zapotrzebowania rynku pracy• Dostępność i skuteczność w pozyskiwaniu środków unijnych• Wzrost ułatwień w podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej• Wykorzystanie możliwości związanych z rozwojem społeczeństwa informacyjnego• Rozwój trzeciego sektora, działającego na terenie gminy• Rosnąca popularność agroturystyki i aktywnych form wypoczynku• Rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą	<ul style="list-style-type: none">• Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień• Starzenie się społeczeństwa, przy jednoczesnym braku kompleksowych usług i świadczeń skierowanych do osób starszych• Rosnące w regionie bezrobocie• Niski potencjał rozwojowy powiatu limanowskiego w regionie• Zmniejszenie się środków na realizowanie działań pomocy społecznej• Niedostosowanie liczebności kadry do zwiększającego się zapotrzebowania na pomoc społeczną w gminie• Ubożenie społeczeństwa oraz nasilenie się patologii społecznych jako następstwo bezrobocia

7. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica na lata 2014-2020

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Łukowica przyjęte zostały obszary priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie gminy powinny być: przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji społecznych, wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży, stworzenie systemu wsparcia dla osób starszych, tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz rozwijanie kapitału społecznego mieszkańców.

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica na lata 2014-2020 brzmi:

Łukowica gminą równych szans, zapewniającą mieszkańcom warunki do rozwoju osobistego i realizacji celów zawodowych, aktywnie przeciwdziałającą marginalizacji oraz wykluczeniu społecznemu.

Powyższe hasło jest wyrazem potrzeby wypracowania wspólnej wizji wszystkich instytucji działających na terenie gminy. Cele szczegółowe oraz wynikające z nich kierunki działań stanowią uszczegółowienie misji oraz mają przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych istniejących w gminie. W Strategii zostały również określone cele strategiczne oraz wynikające z nich kierunki działań.

Poniższy schemat przedstawia cel główny oraz cele strategiczne wyznaczające kierunki działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica na lata 2014-2020.

MISJA

Łukowica gminą równych szans, zapewniającą mieszkańcom warunki do rozwoju osobistego i realizacji celów zawodowych, aktywnie przeciwdziałającą marginalizacji oraz wykluczeniu społecznemu.

I CEL STRATEGICZNY

Zintegrowana polityka społeczna

II CEL STRATEGICZNY

Skuteczny system opieki nad rodziną

III CEL STRATEGICZNY

Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

IV CEL STRATEGICZNY

Integracja społeczna i zawodowa

Realizacja wizji opierać się będzie na realizacji czterech celów strategicznych. Poniżej przedstawiono cele szczegółowe przypisane celom strategicznym.

I CEL STRATEGICZNY
Zintegrowana polityka społeczna

Jednym z kluczowych zadań polityki społecznej w Gminie Łukowica jest dalsza integracja współpracy wszystkich instytucji działających w tym obszarze.

I CEL SZCZEGÓŁOWY
Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne

Kierunki działań:

1. Prowadzenie systematycznego monitoring problemów społecznych oraz analizy istniejących zasobów.
2. Prowadzenie analiz dotyczących efektywności, skuteczności oraz trafności udzielanej pomocy.
3. Kontynuowanie działań w zakresie ustawicznego kształcenia kadr.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

Liczba mieszkańców, w tym kobiet i mężczyzn

Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym

Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym

Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym

Przyrost naturalny

Liczba szkoleń, w których brali udział pracownicy instytucji

Liczba realizowanych w zakresie polityki społecznej programów w gminie

II CEL SZCZEGÓŁOWY
Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego

Kierunki działań:

1. Realizacja Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.
2. Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów.
3. Promowanie i wspieranie rozwoju wolontariatu wśród mieszkańców.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

Liczba organizacji pozarządowych, z którymi współpracuje samorząd

Czy uchwalono program współpracy z organizacjami pozarządowymi?

Czy program współpracy był przygotowywany z udziałem organizacji?

Liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi

Liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat

II CEL STRATEGICZNY

Skuteczny system opieki nad rodziną

Kluczowym zadaniem polityki społecznej w Gminie Łukowica jest rozwijanie skutecznego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem

Kierunki działań:

1. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną
2. Rozwój poradnictwa specjalistycznego, w szczególności psychologicznego i rodzinnego.
3. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej.
4. Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół.
5. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa

Liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego

Liczba dzieci korzystających z zajęć świetlic

Liczba klubów i stowarzyszeń sportowych

II CEL SZCZEGÓŁOWY
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Kierunki działań:

1. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Łukowica
2. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego

Wskaźniki realizacji działań (roczne):

Liczba założonych Niebieskich Kart

III CEL STRATEGICZNY

Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Kluczowym zadaniem polityki społecznej w Gminie Łukowica jest również promocja zdrowego trybu życia mieszkańców, a także prowadzenie profilaktyki oraz działań mających na celu rozwiązywanie problemów uzależnień.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Poprawa zdrowia mieszkańców

Kierunki działań:

1. Wspieranie i promowanie badań profilaktycznych.
2. Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi na rzecz upowszechniania zdrowego stylu życia.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

Liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej

Liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej

II CEL SZCZEGÓŁOWY
Rozwiązywanie problemu alkoholizmu i narkomanii

Kierunki działań:

1. Realizacja ustalanego co roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Realizacja Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Łukowica.
3. Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia profilaktyki.
4. Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych
Liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych

IV CEL STRATEGICZNY **Integracja społeczna i zawodowa**

Istotnym zadaniem jest integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, pobudzanie i wspieranie aktywności osób niepełnosprawnych, starszych, bezrobotnych, a także zapewnianie tym grupom dostępu do aktywnego uczestnictwa społecznego i kulturalnego w życiu społeczeństwa.

I CEL SZCZEGÓŁOWY **Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu**

Kierunki działań:

1. Monitorowanie sytuacji osób bezrobotnych i ich rodzin.
2. Rozwój form wsparcia sprzyjających tworzeniu osobistego potencjału zatrudnienia osób bezrobotnych w trudnej sytuacji socjalno-bytowej i ich rodzin.
3. Upowszechnianie informacji na temat form aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.
4. Podejmowanie działań pobudzających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.
5. Tworzenie sprzyjających warunków do powstawania nowych miejsc pracy.
6. Rozwój form wsparcia dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

Liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet

Liczba bezrobotnych długoterminowych

Liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego

Liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż.

Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych

Liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych

Kierunki działań:

1. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz ich praw poprzez akcje informacyjne.
2. Stworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych.
3. Likwidowanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i funkcjonalnych istniejących w miejscach zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz ich otoczeniu.
4. Zwiększenie dostępu usług opiekuńczych i wspierających osobom starszym w miejscu zamieszkania.
5. Pobudzanie aktywności osób starszych poprzez rozwijanie oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej oraz sportowej skierowanej do tej grupy.
6. Wspieranie rodzin opiekujących się starszym, niesamodzielnym członkiem rodziny.
7. Zintegrowanie działań samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych oraz starszych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

Liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy niepełnosprawnym osobom

Liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy osobom starszym

Liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych

Liczba inicjatyw skierowanych do osób starszych

8. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica na lata 2014-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica na lata 2014-2020 nie stanowi zbioru zamkniętego, wraz z rozpoznawanymi potrzebami możliwe jest projektowanie nowych przedsięwzięć, będących odpowiedzią na aktualne wyzwania. W okresie czasu, który obejmuje Strategia, wdrażane i realizowane będą, w zależności od potrzeb, programy i projekty dotyczące poszczególnych obszarów problemów społecznych, między innymi wspierania osób niepełnosprawnych, aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, wspierania rodzin i dzieci, wzmocnienia kapitału społecznego mieszkańców oraz integracji działań wszystkich instytucji.

Strategia jest dokumentem programującym życie społeczności lokalnej, dlatego też w sposób zamierzony została sformułowana na takim poziomie ogólności, aby była elastyczna i stwarzała możliwość dostosowywania realizowanych w oparciu o nią działań do zmieniających się zjawisk i problemów społecznych oraz zmian przepisów prawa, które wyznaczają obszary interwencji w polityce społecznej.

8.1. Monitoring i ewaluacja Strategii

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny jest Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica. Zadaniem Zespołu jest nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Za realizację wyżej wymienionych działań odpowiada powołany w tym celu koordynator.

8.2. Źródła finansowania

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łukowica na lata 2014-2020 będą: budżet Państwa, budżet Gminy Łukowica, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.